

JURNALUL ZILEI

Republica Democrată Germană și Republica Populară Ungară erau în sărbătoare. Manifestări festive aveau loc și la ambasadele țărilor respective la București, la Ateul Român și la Muzeul de Artă al RS România. În domeniul medical, începea Simpozionul național de gastroenterologie. Despre elevii și studenții care culegeau recolta de toamnă presa nu publica reportaje și știri.

Ambasadorul RDG la București, Herbert Plaschke, s-a întâlnit cu cadre didactice și studenți ai Academiei de Studii Social-Politice de pe lângă CC al PCR.

S-au amintit și „relațiile de strânsă prietenie și colaborare dintre PCR și PSUG, dintre România și RD Germană, dintre popoarele țărilor noastre, care se extind și se întăresc continuu, în spiritul înțelegerilor convenite cu ocazia întâlnirilor și convorbirilor la cel mai înalt nivel”.

40 de ani de RDG

În RS România se sărbătoreau 40 de ani de la întemeierea Republicii Democratice Germane.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

28 septembrie (Joi)

Soarele a răsărit la 7:09, a apus la 19:02
Luna a răsărit la 5:36, a apus la 18:16
Sărbătoare creștină: Cuv. Hariton Mărt.; Sf. Prooroc Varuh; Sf. Mc. Pimen

S-a întâmplat la

28 septembrie 1989

● La Panmunjon au fost reluate - după o întrerupere de patru ani - contactele de lucru dintre societățile de Cruce Roșie din RPD Coreeană și Coreea de Sud.

Roxana VINTILĂ

JURNALE PERSONALE

28 SEPTEMBRIE

De la Dinescu, prin Papilian: au pus securiști până și la cele trei porți ale grădiniței unde își duce pe unul dintre copii, însoțit, evident, de paznicii lui cel de toate zilele.

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V, București, Humanitas, 1995, p. 216

Azi a avut loc un parastas la mormântul lui Gurguianu. S-au comemorat astfel doi ani (deja) de când „bătrânul” a plecat dintre noi. Au fost prezente câțiva foști colegi de breaslă și câțiva cunoscuți. Vremea a fost blândă, înălțurând (parțial) tristețea momentului.

Victor Felea, Jurnalul unui poet lenes, Ianuarie 1955 - martie 1993, Ediție îngrijită de Lidia Felea, București, Editura Albatros, 2000, p. 734

La 28 septembrie, în baza instrucțiunilor MAE român, am cerut să fiu primit de noul director adjunct din MAE francez, care era asistat de Michel Audry. După o scurtă conversație protocolară, am expus mesajul primit de la București: „La Budapesta s-a organizat o expoziție «Moștenirea Transilvaniei în perloc». În opinia părții române, este vorba despre un act grav de ostilitate la adresa României, cu caracter revizionist și sovint. Partea ungară are intenția să itținereze în țări europene această expoziție. Expoziția contravine spiritului colaborării între țările europene. Ea se referă la o provincie care aparține României, punând astfel în discuție prevederile tratatelor internaționale post-belice. Prin tema ei incită la amestec în treburile interne ale României.”

(Continuare în pag. a II-a)

CEAUȘESCU A RENUNȚAT LA STEAUA PENTRU „BUZDUGANUL CU TREI PECETI”

Ion Bucheru a lucrat o viață întreagă în presă. De la sfârșitul studenției (1956) până în 1970 a trecut prin redacțiile mai tuturor ziarelor bucureștene. A fost pe rând redactor-șef adjunct la Viața studentescă (1956-1966), secretar general de redacție la Scînteia (1966-1968), redactor-șef la Informația Bucureștilui (1968-1969) și redactor-șef la Scînteia Tineretului (1969-1970). Cu emoție vorbește însă despre a doua sa „tinerete” în presă. La sugestia și intervenția lui Dumitru Popescu a lucrat, în două perioade, în domeniul audiovizualului. Mai întâi, pe funcție mare, de vicepreședinte al Comitetului Național al Radioteleviziunii (1970-1974). Apoi redactor și șef de secție la TVR în anii '80. A trecut, în cariera sa, și prin cinematografie, ca director al Casei de Filme 1, între anii 1974 și 1981. De la Ion Bucheru am aflat, printre altele, ce filme îi plăceau lui Nicolae Ceaușescu, care era traseul unui film din faza de proiect până la avizul comisiei ideologice și multe alte istorii mai puțin cunoscute din lumea micului și mareului ecran.

Un scenariu se plătea cu 50.000 de lei

Deși a schimbat multe locuri de muncă, vorbește cu pasiune despre anii petrecuți în fruntea Casei de Filme 1. Acolo, la ultimul etaj al Casei Științei a cunoscut succese ca producător și s-a confruntat cu vigilanții tovarăși din comisia de viziune a filmelor. „Pe vremea aceea, cinematografia avea patru nuclee de creație, Casele 1, 3, 4 și 5 de film, își amintește Ion Bucheru. Directori erau Eugen Mandric (Casa 3), Corneliu Leu (Casa 4) și Dumitru Fernoagă (Casa 5), eu fiind ultimul venit. Fernoagă, care era foarte vechi în cinematografie, se specializase în regizori consacrați, gen S. Nicolaescu, E. Bostan, Geo Saizescu. Mandric venise cu publicității pe care voia să îi aducă în scenariu, gen frații Creangă de la România liberă. Eu m-am profilat pe debuturi. Am început să umbli la tineri. Am văzut filme de institut, ale absolvenților. Și așa au debutat Mircea Daneliuc, Alexandru Tatos, Nicolae Mărgineanu (care fusese operator), Dinu Tănase (tot operator), Alexa Visarion (regizor de teatru), Tudor Mărășcu.”

În calitate de director, îi revenea sarcina de a tria scenariile, de a alege regizori și de a stabili bugete de film. „Căutam subiecte, citeam cărți, îi chemam la discuții pe scriitorii, zice Ion Bucheru. Le spuneam că mă interesa un anumit filon dramatic. Mă duceam la teatru, vedeam piese, aveam discuții, citeam sinopsuri. În general, cinematografia făcea cam 30-32 de filme pe an. Noi aveam bani să facem opt filme pe an. Un buget mediu de film era cam de 3-3,5 milioane. Dar nouă ne dădeau mai mult de mediu, pentru că, din astea opt filme, două erau de complexitate mai mare, care costau spre 5 milioane, și unul, de festival, ducea spre 7-7,5 milioane maximum. Făceam filme de actualitate mai ieftine și economisim pentru alea mai mari, de epocă, cu personaje mai multe, cu costume. Alegeam un subiect.

Și căutam un scenariu. Vorbeam cu autorul și îi spuneam să scrie patru-cinci pagini pe care le achiziționam cu până la 3.500 de lei, pe vremea aia un salariu. Puteam să mă opresc aici.” Cel mai adesea, directorul Casei de Filme cerea un sinopsis de 15 pagini, plătit la rându-i cu banii jos. Astfel încât alți 15.000 de lei puteau intra în buzunarul scriitorului. Următorul pas era scenariul propriu-zis, de 80-90 de pagini bătute la mașină, retribuit cu până la 50-55.000 de lei, care se plăteau la intrarea în producție a filmului.

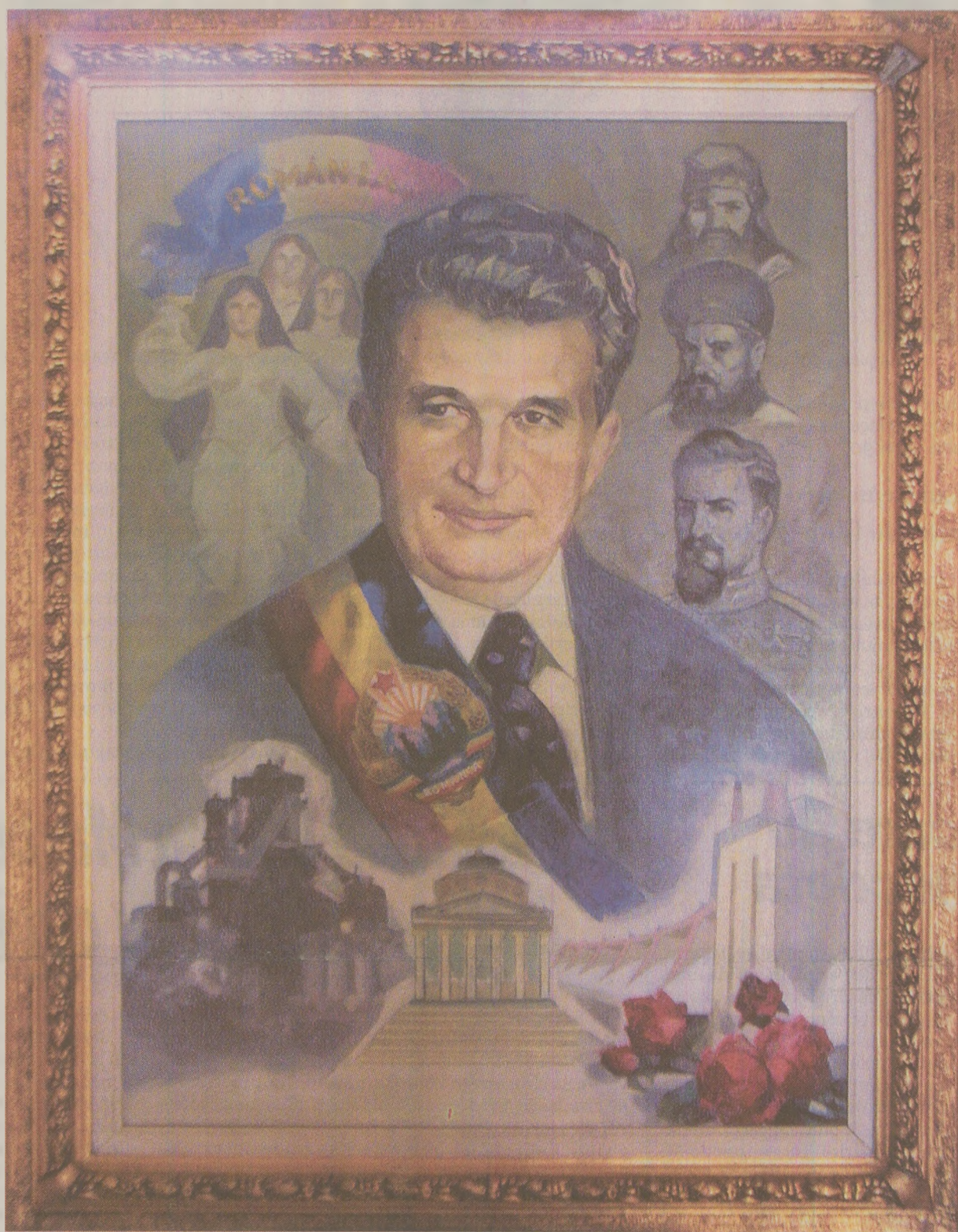
Proiectul prindea viață. Era contactat un regizor, care scotea primele cadre. Între timp se făcea și un referat care împreună cu scenariul și un buget estimativ primeau avizul de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste (CCES). De cinematografie se ocupa Dumitru Ghișe. Și el putea interveni în scenariu, mai ales când sesiza „devieri” ideologice. Acolo se puneau ștampila „bun de intrat în producție”. La România Film se făcea echipa finală. Erau selectați scenograful, directorul de film, operatorul și ceilalți specialiști. Imediat începeau prospecțiile prin țară, căutându-se locuri de filmare adecvate subiectului.

La vizionare, cu Dumitru Popescu

Când filmul era gata, cele mai tensionate momente se petreceau la „vizionare”. Producătorul și regizorul vedeau filmul laolaltă cu activiștii de partid. Munca de câteva luni a unei echipe de zeci de oameni se putea năruți în câteva minute. Să joace rolul de mediator era sarcina lui Ion Bucheru, aflat între ciocan (comisie) și nicovală (regizor). „Se făcea un fel de premixaj și în acel moment venea comisia ideologică să aprobe filmul. Era condus de un secretar al partidului, din CC, însărcinat cu cultura, care era pe atunci și președintele al CCES. Lângă el mai veneau ciraci din CC, șeful secției de propagandă, primul-secretar al UTC și uneori activiștii de la Armată și de la Interne. Începea vizionarea. Sala de proiecție era pe dreapta, în fundul coridorului de la etajul 8 al Casei Științei. Uneori era o atmosferă însușurabilă. Trebuia să știi să te strecoari, să fii diplomat. Acolo se hotăra soarta filmului. De cele mai multe ori aveam câștig de cauză. Uneori se spunea: «Bravo, băleți, e în ordine, e bine!» Atunci s-a reînălțat și cu Dumitru Popescu, fostul său șef de la Știința. „Era extrem de dificil, își amintește Ion Bucheru. Era un om foarte deștept, cult, știa de toate... Era însă foarte irascibil. La presiunea care era asupra lui, îl înțelege, și foarte orgolios. Trebuia să știi cum să i te adresezi.”

Dacă se făceau economii, la sfârșit, fiecare membru al echipei de filmare primea bonusuri. „Filmul se deconta printr-un referat la România Film și eu eram descărcat de cele 4 milioane pe care le promisem să execut filmul, spune fostul director.

(Continuare în pag. a II-a)

Nicolae Ceaușescu se închipuia aida domnitorilor Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul, Alexandru Ioan Cuza iar cineastii se străduiau să îi hrănească iluziile FOTO: Muzeul Național de Istorie a României

Agenda Eleni Ceaușescu

Neobișnuit a început ziua de joi, 28 septembrie 1989, la ora 8:45 cu o ședință. Prezidată de Nicolae Ceaușescu, la săliță, pe probleme de agricultură și industrie alimentară. Ședința a ținut aproape un ceas. Putem presupune că n-au fost felicitări capii prezenți ai agriculturii. Căci la finele săptămânii soții Ceaușescu au ținut să iasă „în teren”. Ochiul stăpânului îngrășa via - învățaseră ei, de mici, acasă. „Neprecupețind efortul”, sâmbătă au vizitat piețele Capitalei iar duminică au pornit-o în unități agricole din Ialomița.

După cea ședință, pentru cinci minute, la Cabinetul 2 a fost primit Silviu Curticeanu (ora 9:50-9:55). A urmat o nouă ședință la săliță cu Nicolae Ceaușescu, care a cerut socoteală și a trasat sarcini institutelor de cercetări din metalurgie (ora 10:10 - 10:45). În urmă cu două zile analizase organizarea și modernizarea producției metalurgice

O scurtă repriză de convorbiri la Cabinetul 2: patru minute a fost reținut ministrul Armatei, Vasile Milea, și o jumătate de ceas, Ion

Ursu (ora 11:16-11:50).

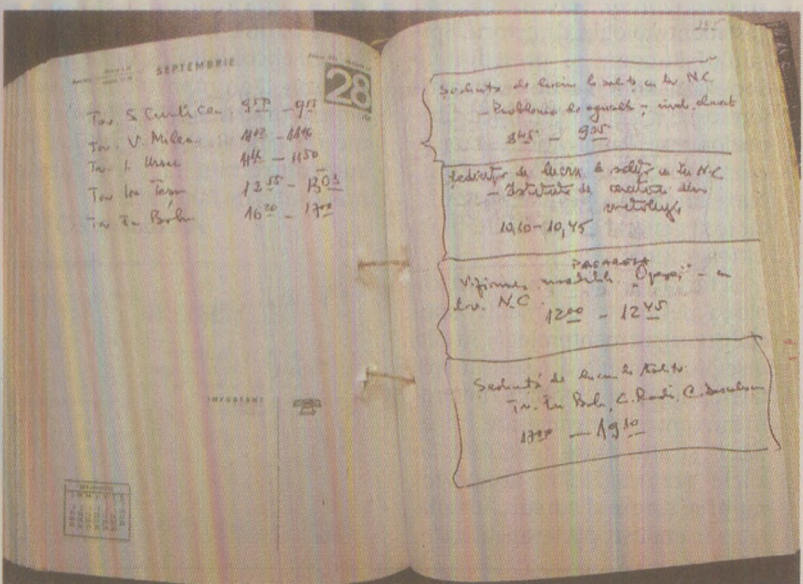
Pe „pasarelă”, soții Ceaușescu au vizionat apoi machetele „Operei” (ora 12:00-12:45)

Înainte de prânz, la Cabinetul 2 a fost primit Ion Teșu (ora 12:55 - 13:03). Inginerul agronom Teșu, după ce urcase până la rangul de ministru al Agriculturii (1981-1984), fusese trimis ambasador al României în Polonia. Avea ce informa la București despre schimbările petrecute acolo și victoriile Sindicatului Solidaritatea. Interesant de știut ar fi ce informații suplimentare i-a solicitat Elena Ceaușescu.

După amiază, Elena Ceaușescu a avut o lungă întrevvedere cu Emil Bobu (ora 16:20-17). Vor fi comentat, oare, și raportul lui Teșu despre Polonia? Căci pentru chestiunile curente de cadere s-au întins iarăși până seara. De data aceasta, în ședința din săliță, alături de Bobu și Constantin Radu a fost chemat și primul ministru Constantin Dăscălescu.

După consemnările agendei, ziua de lucru la Cabinetul 2 s-a încheiat la ora 19:10.

Lavinia BETA

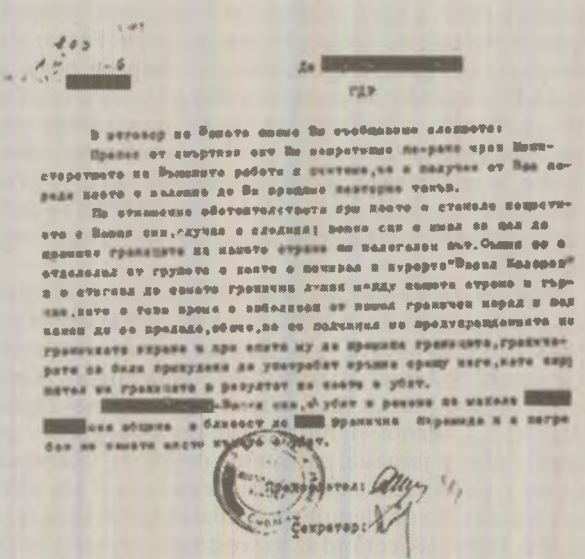
Bulgaria, pe urma frontieriștilor est-germani

Fenomenul „frontieriștilor” nu este propriu doar României comuniste, ci și altor țări est-europene, cum ar fi cazul Bulgariei, unde au fost asasinată mai mulți fugari est-germani decât în celelalte țări din blocul comunist luate împreună (cu excepția Republicii Democratice Germane - RDG).

Poliția secretă a Germaniei de Est, STASI, îi plătea pe grănicerii bulgari pentru împușcarea cetățenilor RDG care fugeau în Iugoslavia sau în Grecia. Uciderea era mai profitabilă decât predarea fugarului, pentru care grănicerii primeau doar cinci zile de concediu.

Ambasada RDG plătea grănicerilor bulgari 2.000 de leva, echivalentul a 20.000 de lei, pentru fiecare fugar asasinat. Cu banii se puteau cumpăra un Trabant de mână a doua, vechi de 10 ani, sau un televizor color și o mașină automată de spălat. Grănicerii în termen care făceau armata de trei ani primeau 20 de zile învoiere acasă și un ceas de mână cu inscripție pentru un astfel de „act de eroism”. Oficial, se știe că până la finele lui 1989 au fost înregistrate 18 asasinări de est-germani la granița de sud a Bulgariei.

(Continuare în pag. a III-a)

Scrisoare semnată de primarul unui sat bulgar de la graniță, în care acesta explică familiei est-germane că fiul lor a fost împușcat după ce a opus rezistență la arestare

ZVONURILE CARE AU DETRONAT ANECDOTA

Toamna lui 1989 se apropia cu pași repezi. Numai că, de data asta, toamna nu mai era anotimpul când se numărau (și) anecdotele. Ultimele pronosticuri optimiste, care scontau pe un reviriment după achitarea integrală a datoriei externe a țării, se năruiseră. Cozile la alimente rămăseseră, programele televiziunii naționale aveau doar câteva ore, dintre care mai bine de jumătate erau dedicate proslăvirii cuplului prezidențial. Cât despre o cât de mică deschidere spre afară - nici pomeneală! Urmarea nici nu este greu de imaginat. Dezamăgirea populației creștea amenințător și

din ce în ce mai mulți oameni, până atunci tăcuți sau măcar mai rezervați în a-și exprima adevărata lor părere față de „putere”, își dădeau drumul la gură și spuneau cu voce tare ceea ce, de fapt, gândeam mai toți. Este de la sine înțeles de ce - în ciuda insistenței propagande oficiale referitoare la „semnificațiile istorice ale Congresului al XIV-lea al partidului”, programat să se desfășoare în luna decembrie, interesul public pentru acest „eveniment de importanță istorică în viața comunistilor și a întregului nostru popor” era la pământ.

În aceste împrejurări, s-a petrecut

un fapt deosebit de semnificativ: pe care nu mulți l-au perceput, la vremea respectivă, la adevăratele sale semnificații.

Dacă, pe de o parte, circulau tot mai puțin bancuri politice „de ultimă oră”, pe de altă parte, românii aveau parte de tot mai multe zvonuri. Interesant era, mai ales, faptul că aceste zvonuri se legau direct și insistent de viitorul lui Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și a statului. Iar cele mai multe zvonuri se refereau la succesul „celui mai iubit”.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

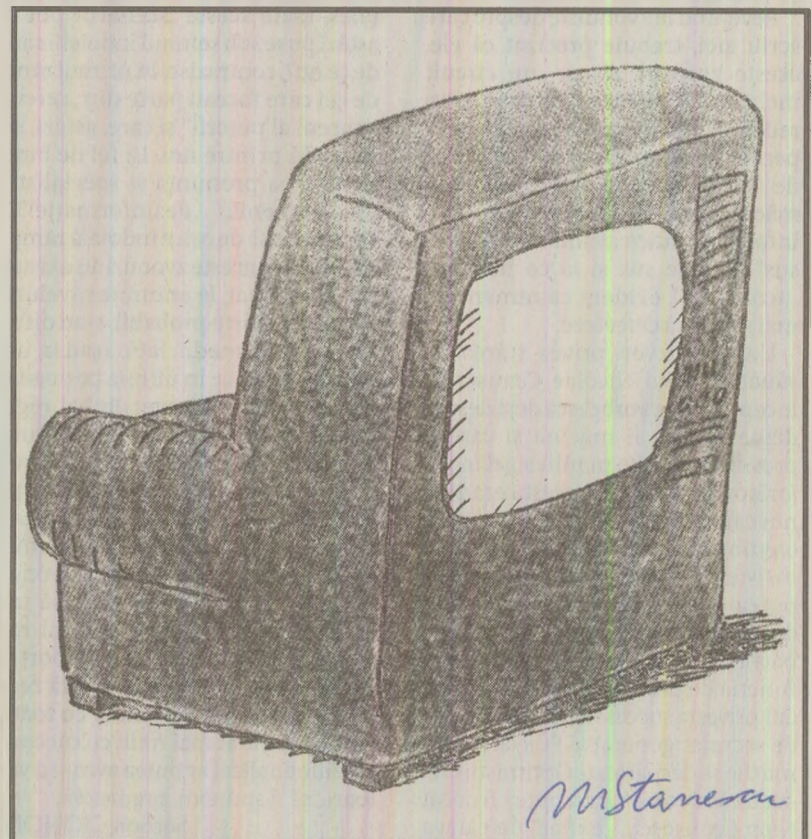
Sub semnul bulinei negre

Teodora N. avea aproape 6 ani în 1989 și schimba viața de cămin cu cea de grădiniță. „Nu știu dacă vă amintiți mirosurile de mâncare, săpunurile de pe vremea aceea, însă eu nu am să uit niciodată lanțul de paturi care arătau ca niște dulapuri decapabile. Când dulapurile se lăsau în jos, și toate imaginile cu personaje din desene animate încetau să se mai vadă, pentru noi, cei de la cămin, începea automat somnul.

Îmi amintesc că odată mâncasem săpun, altă dată ascundeam bomboane prin pat și nu de puține ori m-am trezit sub patul de cămin. Într-o zi din asta, când se desfaceau paturile, eu, cu o bulină neagră, mare cât o zi de post, lipită pe frunte, mă

așezam spășită în pat, gândindu-mă cu groază cum am să explic eu acest incident și cum voi alătura această dovadă a rușinii lângă șiragul de buline roșii lipite în lanț de jos în sus pe draperia din camera mea. Eram tristă. Practic refuzasem să ascult de doamna educatoare Cucu. O supărasem în ziua aceea teribil. Era un fel de inspecție și eu, dintre toți copiii, am refuzat să spun o poezie, oădă adusă tovarășului. N-am să înțeleg niciodată de ce am făcut asta.

(Continuare în pag. a II-a)

Mr. Stamescu

CEAUȘESCU A RENUNȚAT LA STEAUA PENTRU „BUZDUGANUL CU TREI PECEȚI“

(Urmare din pag. 1)

Economile, în proporție de 20%, se duceau la echipă. Primeau bani scenariștii, actorii, oamenii de producție. Se făceau liste cu contribuția fiecăruia! Un actor cu rol principal câștiga bine, se ducea și la 40.000. Iar dacă prindea un rol principal în două serii, se ducea la 50.000. Regia pentru un film se plătea cu până la 70.000 de lei. E drept că regizorul după asta putea să stea un an și jumătate.”

Filme-problemă

Două filme cu „cântec” au marcat sfârșitul carierei lui Ion Bucheru în cinematografie. În 1981 am fost scos de la Casa de Filme, pentru că băgasem în producție două filme, își amintește Bucheru. Am produs filmul lui Pintilie «De ce trag clopotele, Mitică» și am băgat în producție filmul «Faleză de nisip», regizat de Dan Pița, pe scenariul lui Bujor Nedelcovici. «De ce trag clopotele, Mitică» a fost oprit înainte de a se difuza. A fost văzut la patru benzi și s-a spus: «În nici un caz nu apare, să fie ars». Din fericire, Constantin Pivniceru, directorul de la Buftea, nu l-a ars. A ținut negativul într-un seif și a fost scos după Revoluție. Eu am plecat din Casa de Filme cu șapte luni înainte ca filmul să ajungă la comisia ideologică. Eu îl văzusem între timp de nu știu câte ori. Iar ca producător văzusem fiecare cadru. Cu Pintilie, de fapt, eram în relații cu totul deosebite, pentru că fusesem cu el coleg de bancă la «Mihai Viteazul». Credeam că, prin niște amputări, filmul va trece. Nu a fost așa. Celălalt film, «Faleză de nisip», a reușit să iasă, dar a apucat să ruleze doar trei sau patru zile pe ecran. A patra zi a fost o consfătuire ideologică la Mangalia, unde Ceaușescu a dat exemplu negativ chiar acest film. A fost dat un telefon la

Când nu juca șeptic și nici nu se uita la televizor, Ceaușescu se mai uita și la meciurile Stelei, echipă susținută adesea din tribună și nu numai de fiul lui, Valentin (foto centru)

București și filmul a fost pus la index. A început să ruleze din nou abia după '90.”

Lui Ceaușescu îi plăceau filmele istorice

Înainte de a rula în cinematografe, filmele erau văzute și de „Tovarășul”. Nimic nu-i scăpa, se pare. O copie specială a filmului trecea obligatoriu pe la Vila Lac, unde exista o sală de proiectie. Seara, singuri sau însoțiți de Dumitru Popescu, Ceaușeștii vedeau ultimele noutăți ale cinematografilor românești. De proiectie

se ocupa un angajat al centralei României Film. Nea Florică, cum îi spuneau prietenii. În cursul zilei se trecea cu un apel telefonic de la Cabinetul 1. „Proiecționistul să fie la sala vilei Lac, la ora 20:00”, era anunțat laconic. Prin vizetă, tehnicianul urmărea orice mișcare din sala de film a cuplului prezidențial. Era primul care le afla reacțiile. La prima oră, a doua zi dădea și el de știre mai-marilor de la România Film despre impresiile cineaștilor de rang înalt. De la nea Florică a aflat Ion Bucheru și cum a renunțat Ceaușescu la un meci al Stelei București pentru a vedea un film. În 1978 i s-a prezen-

tat „Tovarășului” „Buzduganul cu trei peceți”, produs de Ion Bucheru și de Eugen Mandric. Peste trei ore a stat Ceaușescu pironit în scaun pentru a-l urmări pe Victor Rebengiu în rolul lui Mihai Viteazul. „Ceaușescu i-a zis lui Florea să înceapă filmul pe la 18:30-19:00, fiindcă la 20:30 era un meci din Cupa Campionilor, cu Steaua, spune Ion Bucheru. În sala de proiectie avea și televizor. «Băi Florea, uite, la fără cinci, tu imi spui, oprim filmul și dăm meciul». Era un film comandă. Se ceruse un film portret al ideii de unire în creația politică a lui Mihai Viteazul. El a văzut în personaj un omagiu

adus vizionarului care vede peste secole. La fără cinci, Florea a intrat în sală și a zis: «Începe meciul, dați pe televizor». I-a răspuns: «Duceți-vă cu meciurile voastre cu tot, lasă filmul!». A doua zi, Florea mi-a zis: «Domnule, așa ceva nu am crezut că se poate întâmpla. A văzut filmul până la capăt. Când a ieșit parcă plutea». I-am zis lui Mandric a doua zi: «Băi Jenică, am dat lovitură». Îi plăceau toate filmele istorice. Se pare că cel mai mult, în afară de „Buzduganul cu trei peceți”, i-a plăcut filmul lui Nicolae Iorga despre Mircea cel Bătrân. Nu îi plăceau ecranizările sofisticate.”

Florin MIHAI

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

În același timp, se înscrie în actele care pot periclita atmosfera pe continent, prin conținut nociv, revizionist, șovin; reactualizarea unei politici condamnate de istorie, promovată între cele două războaie mondiale de Germania hitleristă și Ungaria horthystă. Eventuala găzduire în Franța a acestei expoziții cu caracter antiromânesc ar contraveni spiritului de prietenie și colaborare, care trebuie să caracterizeze relațiile româno-franceze”. Philippe de Surenain: Direcția nu era la curent cu această expoziție. Partea franceză înțelege preocupările părții române, dar nu poate da un răspuns imediat. Problema va fi examinată chiar dacă relațiile româno-franceze sunt într-o etapă dificilă. Există probleme cu înfășurările, sechestrul asupra unor nave, interese ale unor firme franceze și altele. Partea română a făcut foarte mult. Partea franceză speră că restul cazurilor de înfierii vor fi rezolvate. Aceste date le-a reținut din presa franceză. În continuare, a prezentat unele date privind cariera sa. A fost numit director adjunct în locul lui Regis de Belenet, din septembrie 1989. A fost în România în 1965, în post, pentru o scurtă durată, după ce lucrase doi ani la Universitatea din București. Vorbește românește, dar nu are cursivitate. De aceea dorește să reia studiul limbii române. Între timp, a fost șase ani în post în Israel, unde elita francofonă era din România. În încheiere, a arătat că ia notă de comunicare și speră că să revină cu noutăți. A reamintit că în problema înfierilor se așteaptă un gest de destindere a relațiilor bilaterale. Valeriu Tudor, în misiune la Paris. Însemnările unui diplomat român. 1985-1989, București, C. Trandafir, Cavallotti, 2009, p. 186-187

Deșteptarea la... ora 2 fără un sfert. Fac un exercițiu învățat dintr-o cârțuție... am piciorul greu, moale, am mâna cutare grea, moale” etc). Și adorm, dom'le! La 5:20, odihnit, mă apuc de citit din Bahtin. Diana s-a lovit aseară la nas. Merg cu ea la radiografie, dr Voichit. Un născuș de frumos, cu fisură! Trece repede... (...) Cine face, oare, ca Uzina de utilaj greu din Iași să meargă numai cu 1/3 din capacitate și alte și alte fabrici să fie falimentare? Păi, zic ei, Geniul Carpaților răspunde, că el dă toate indicațiile prețioase. Orăscu vorbește despre „carnea” noastră, Hurezeanu despre asemănările și deosebirile dintre Coreea de Nord și România, dintre Zeul Kim Ir Sen și Cel mai Iubit Fiu al Poporului... S-au împlinit 50 de ani de la moartea lui Sigmund Freud. Ca din pământ, reapăru Honecker! Și a apărut în Germania de Vest prima parte dintr-un eseu extrem de virulent al lui Norman Manea. La Haga, Sorin Alexandrescu grăiește stilistic despre „acțiunea satelor românești”, și se face părul măciucă, deși se văd toate acestea cu ochiul liber zi de zi, ceas de ceas. N.C. Munteanu se amuză teribil cu mărcile noastre de vin, cum ar fi „pelinaș”, dintr-o viță-vițică amară-amăruie etc. Mai glumesc din tobe și V.Barbu („Noiembrie fierbinte la ceasul cel dintâi”), și D. Grigoras („Partidul vrei noastre demn far între Congrese”). Diana e cu Cezărică (aut Cezar, aut nihil), eu cu soața la spectacolul „Bădăranii” de la Teatrul Național. Fără cuvinte! Contrapunct: serialul incropit de Francisc Munteanu și Virgil Calotescu. În schimb, aceiași actori de primă mână: Ovidiu Iuliu Moldovan, Ștefan Iordache, Ion Dichiseanu, Catrinel Dumitrescu, Șerban Ionescu... C. Trandafir, Jurnal în curs de apariție

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Muzică germană la București

Cu aceeași ocazie, Orchestra de cameră a Filarmonicii din Halle (RD Germană) a susținut un recital la Ateneul Român. Spectatorii s-au delectat cu Concertul pentru vioară, oboi și orchestră BWV 1.060 de Bach și Simfonia de cameră de Sostakovic. Muzicienii din Halle au surprins prin sonoritatea firească, amicală și nu una „în mod special strălucitoare”, scria cronicarul Alfred Hoffman. În sălile Muzeului de Artă al RS România a delectat concertul organizat de Uniunea compozitorilor și muzicologilor români în colaborare cu cei din RD Germană. Printre oaspeții de seamă s-au numărat președintele Uniunii Compozitorilor din RDG, Wolfgang Lesser, Günter Kochan, și compozitorul Manfred Wehne.

Seminar UNESCO de perfecționare în învățământ

S-au încheiat lucrările celui de-al doilea Seminar interregional al rețelei europene de perfecționare a cadrelor din învățământul superior, organizat la București de Centrul European UNESCO pentru Învățământ Superior. La reuniune au participat reprezentanți din diferite țări și organizații internaționale nonguvernamentale din Europa și America de Nord, dar au fost prezenți și delegații ai Cubei și Thailande. Dezbaterile s-au concentrat pe două teme principale: examinarea politicilor și practicilor existente de selecționare și promovare a cadrelor didactice din învățământul superior în diverse țări și noi modalități de activare a rețelei la nivel național și regional.

Ziua Armatei în Ungaria

Și RP Ungară celebra cum se cuvine Ziua Armatei Populare. Ambasadorul republicii la București, Pal Szuts, a oferit un cotețel la care au participat membri ai conducerii Ministerului Apărării Naționale, reprezentanți ai altor ministere, generali și ofițeri superiori, ziariști și șefi de misiuni diplomatice acreditați în România.

Simpozion medical

Spitalul Fundeni găzduia pentru două zile Simpozionul național anual de gastroenterologie. Alexandru Oproiu, șeful Clinicii de gastroenterologie, directorul Spitalului Fundeni și președintele Societății Române de Gastroenterologie, a stabilit tematica simpozionului: „Pancreatite acute și cronice” - afectivități foarte complexe care au o continuă creștere în tabloul general al morbidității în întreaga lume”. La lucrări și-au anunțat participarea peste 250 de medici specialiști în gastroenterologie, în alte discipline conexe, din secțiile spitalelor județene și clinice de profil din centrele universitare, cercetători și alte cadre medicale. În zilele premergătoare simpozionului se ținuse și cursul „Actualitatea în endoscopia terapeutică”.

Joia tineretului

Baza turistică și de agrement „Băneasa” a BTT organiza în fiecare joi, Ziua tineretului”. După-amiaza, artiștii amatori și profesioniști, participanți și laureați ai Festivalului Național „Cântarea României” prezentau diverse „programe literar-muzical-distractive” între orele 18:00-22:00. În cadrul discotecii se ascultau cele mai recente șlagăre. La baza turistică și de agrement din Buftea, iubitorii muzicii îi puteau asculta pe membrii formației vocal-instrumentale „Rubin”.

Producții-record la ceapă și struguri de masă

Șcinția publică în fiecare număr telegrama adresate de oamnișii muncii din agricultura tovarășului Nicolae Ceaușescu. Venise rândul cooperativelor din Sectorul Agricol Ilfov să raporteze cu mândrie obținerea de recolte-record. Rezultate notabile au fost obținute la CAP Brănești, care realizase, conform datelor oficiale, o producție medie de 73.415 kg de ceapă la hectar. Întreprinderea de Sere „30 Decembrie” raporta o producție medie de 23.528 kg de struguri de masă la hectar. Telegrama se încheia cu o promisiune: „Vă asigurăm, mult iubite și stimate tovarășe secretar general, că toți cooperativii din comuna Brănești nu vor preocupati nici un efort pentru a întâmpina cel de-al XIV-lea Congres al partidului cu realizări deosebite în toate domeniile”.

Învățământul pe ogoare

Nicăieri în presa oficială însă nu găseai știri sau reportaje despre prezența elevilor și studenților pe câmpurile patriei. De la 15 septembrie, startul oficial al anului școlar, elevii erau duși, cu mic cu mare, la recoltat de pe ogoare. Cei mai mici erau trimiși de obicei la culesul fructelor și legumelor, iar liceenii și studenții la recoltarea porumbului, floarii-soarelui sau cartofilor.

Totul pentru piața externă

Și în industrie se raportau realizări deosebite în întâmpinarea Congresului al XIV-lea. Uzina de Țevi Sodate din București, de la începutul anului se declarase o producție suplimentară pentru export în valoare de peste 6,5 milioane de lei. Numai în luna septembrie fuseseră finalizate în avans comenzi în valoare de 700.000 de lei. Nouă în funcțiune era și linia tehnologică specializată pentru executarea țevilor sudate elicoidale destinate pieței externe. S-au raportat și măsurii pentru întărirea controlului tehnic de calitate și introducerea autocontrolului la toate fazele procesului de fabricație.

Zvonurile care au detronat anecdota

(Urmare din pag. 1)

Un subiect considerat, cu doar câțiva ani în urmă, pur și simplu „tabu”. Motivele insurrierii acestui subiect pe agenda „telefonului fără fir” erau lesne de bănuțit. În primul rând erau de notorietate relațiile „tovarășești” dintre Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov. Incertitudinea românilor era sporită și de tăvălugul schimbărilor petrecute la vârful altor Partide Comuniste de guvernământ din Europa, ceea ce, evident, dădea un semnal deloc încurajator regimului de la București. Ajuns aici, deschid o scurtă paranteză. În practica jurnalistică de vremea erau câteva formule-standard cu care se încheiau comunicatele oficiale după întâlnirile dintre Nicolae Ceaușescu și oaspeții de peste hotare. Pragul de sus al curtoaziei era notat cu formula „Întâlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, caracteristică relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre”. Era semnalul cert al faptului că oaspeții „au dat o înaltă apreciere neobositei activității a tovarășului Nicolae Ceaușescu”. Numai că, așa după cum se poate vedea din parcurgerea presei respective perioade, vizitatorii din această categorie deveniseră tot mai rari și tot mai puțin. În schimb, pragul cel mai de jos era codificat prin sintagma „atmosfera tovarășească”. Atunci puteai fi sigur că, în cel mai bun caz, nu s-a ajuns la nici un fel de înțelegere! În cel mai rău caz, se lăsase cu un ton ridicat al... dialogului. Cum era și caz ultimelor întâlniri dintre Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov.

Revenind la zvonurile despre care scriu aici, trebuie precizat că ele, aceste zvonuri, aveau „un circuit închis”. De pildă, se difuzau prin redacții, prin viu grai și sub acoperirea lui „știu din sursă sigură”. Tot de regulă, cei care le difuzau erau, măcar la prima vedere, oameni bine informați, adică având relații „mai sus”. Cât de sus și la ce niveluri, „acolo, sus”, evident că nimeni nu mai stătea să cerceteze.

Un prim zvon privea starea de sănătate a lui Nicolae Ceaușescu. Începuse să se vorbească deja despre diabetul care îl măcina și care îi provoca anume manifestări îngrijorătoare. Totuși, nu acesta era zvonul care avea șanse tot mai mari de credibilitate. Se discuta, tot mai insistenț, că Nicolae Ceaușescu s-ar putea retrage, în viitorul apropiat, din funcția de secretar general al partidului, urmând să i se ofere funcția de președinte al partidului. Cât privește succesorul său la funcția de secretar general al PCR, aici drumurile se despărțeau. Optimiștii credeau că succesorul nu putea fi decât Nicu Ceaușescu, „exilat” de câțiva

vreme la Sibiu, ca prim-secretar al județenei de partid. În pofida unei anecdote, cu largă circulație, despre escapadele celui numit „Prințisorul”, erau mulți oameni care vorbeau despre mezinul familiei prezidențiale ca despre un om deschis la minte, curajos și receptiv la nou, la schimbare. În plus, faptul că fusese trimis de părinți într-o funcție de mare răspundere - direct prim-secretar, și nu doar secretar, al unui județ socotit de elită, Sibiu -, aceasta era de-acum un semn clar că lui Nicu i se pregătea terenul pentru ascensiunea la vârful vârfurilor. În schimb, pesimiștii dădeau cele mai mari șanse zvonului că, de fapt, va fi vorba nu despre un succesori, ci despre... o succesoare! Elena Ceaușescu. Iar această alternativă - a cărei doză de credibilitate era dată de faptul că „Tovarășă” deținea controlul absolut în partid, având la dispoziție un grup de comando în frunte cu acel personaj, pe cât de cameleonic, pe atât de malefic, numit Emil Bobu - nu făcea decât să prevestească ce era mai rău de imaginat!

Și în ceea ce privește momentul schimbării, păreri diferite erau. Varianta cu cele mai mici șanse era, așa după cum se poate vedea din parcurgerea presei respective perioade, vizitatorii din această categorie deveniseră tot mai rari și tot mai puțin. În schimb, pragul cel mai de jos era codificat prin sintagma „atmosfera tovarășească”. Atunci puteai fi sigur că, în cel mai bun caz, nu s-a ajuns la nici un fel de înțelegere! În cel mai rău caz, se lăsase cu un ton ridicat al... dialogului. Cum era și caz ultimelor întâlniri dintre Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov. Revenind la zvonurile despre care scriu aici, trebuie precizat că ele, aceste zvonuri, aveau „un circuit închis”. De pildă, se difuzau prin redacții, prin viu grai și sub acoperirea lui „știu din sursă sigură”. Tot de regulă, cei care le difuzau erau, măcar la prima vedere, oameni bine informați, adică având relații „mai sus”. Cât de sus și la ce niveluri, „acolo, sus”, evident că nimeni nu mai stătea să cerceteze. Un prim zvon privea starea de sănătate a lui Nicolae Ceaușescu. Începuse să se vorbească deja despre diabetul care îl măcina și care îi provoca anume manifestări îngrijorătoare. Totuși, nu acesta era zvonul care avea șanse tot mai mari de credibilitate. Se discuta, tot mai insistenț, că Nicolae Ceaușescu s-ar putea retrage, în viitorul apropiat, din funcția de secretar general al partidului, urmând să i se ofere funcția de președinte al partidului. Cât privește succesorul său la funcția de secretar general al PCR, aici drumurile se despărțeau. Optimiștii credeau că succesorul nu putea fi decât Nicu Ceaușescu, „exilat” de câțiva

Părintele Ștefan Marcu, 15 ani de închisoare pentru o pijama verde

În seara de 28 septembrie 1989, preotul Ștefan Marcu din Vrancea fost lovit de o mașină pe trecerea de pietoni din fața blocului în care locuia. După câteva ore de chin a murit. Nu este povestea unui accident de circulație, pentru că s-a constatat ulterior că șoferul avea legături cu Securitatea, că povestea adevărată a vieții unui preot care a suferit 15 ani în pușcăriile comuniste, iar după eliberare a fost supravegheat tot timpul.

Părintele Ștefan Marcu s-a născut la 28 noiembrie 1906, în localitatea vrânceană Poiana, într-o familie cu tradiție preotească. A fost căsătorit cu Elena Chifulescu și au avut trei copii: Gabriela, Mihaela și Cornelia. Încă de prin 1929 se lipse de ideile politice ale legionarilor, dar, după ce Corneliu Zelea Codreanu i-a devenit naș de comunie, legăturile cu această mișcare politică au fost mai strânse. A fost șef legionar de plasă, apoi șeful Mișcării pe județul Putna, până în 1938, când s-au desființat partidele politice. Într-un articol publicat în volumul „Martiri pentru Hristos din România în perioada regimului comunist” (Editura IBMBOR), preotul Ionel Ene scrie: „În timpul valului de represiune pornit în decembrie 1933, la ordin politic, după uciderea lui I. Gh. Duca, preotul Ștefan Marcu este «depus în penitenciarul Focșani la dispoziția organelor polițienești» timp de peste o lună, fără mandat de arestare și fără a se da vreun fel de explicații. Activitate legionară, în viziunea organelor polițienești, era considerată ridicarea unei troite, la 14 mai 1936, la Stroești-Năruja, «din proprie inițiativă» a părintelui Marcu, la a cărei sfințire a participat preotul Vasile Boldeanu și alți lideri legionari din zonă”.

Până în 1949 a fost anchetat și i s-a percheziționat domiciliul, din cauza legăturilor pe care le avuse cu legionarii. În 1941, i s-a găsit acasă un „material legionar” de domeniu ridicolului. „Una pijama verde a Pr. Ștefan Marcu; una bluză verde a Dnei Elena Marcu (...). Arme și munițiuni nu s-au găsit”. În legătură cu pijama, părintele a declarat: „Pijama mea mi s-a confiscat este proprietatea mea și am purtat-o așa cum se obișnuiește de toată lumea, în cadrul intim, familial”, cerând să i se restituie. (Dosarul de la CNSAS al părintelui Ștefan Marcu a fost studiat de

istoricul Adrian Nicolae Petcu).

La 25 aprilie 1949, părintele Ștefan Marcu a fost arestat și, împreună cu el, soția și fata cea mare, Gabriela. Vina: găzduise doi legionari în 1948. Soția și fiica au fost eliberate, dar părintele a fost condamnat la 15 ani de muncă silnică și 5 ani degradare civică, pentru uneltire contra ordinii sociale și pentru favorizarea infractorului. Părintele Ștefan Marcu și-a executat pedeapsa în închisorile de la Galați, Jilava, Aiud, în coloniele de muncă de la Valea Neagră, Peninsula și Poarta Albă. Preotul Dimitrie Bejan, care l-a întâlnit pe părintele Marcu la Aiud, a povestit în mărturiile sale ulterioare eliberării: „Dincolo, pe lădiță își făcea rugăciunea preotul Ștefan Marcu, din Munții Vrancei. Andrei Ioan se apropie în vârful picioarelor, plecând de la mine și-l lovea peste obraz. Ce-i cu semnele astea mistice? Nu știu că sunt interzise? Vrei să fim pedepsiți toți pentru tine? Marcu, în picioare, îi răspunde senin: Lovește-mă și pe obrazul celălalt. Și luda lovește. Loviturile cad peste cap și în coastă. Pe fața lui Marcu apare roșul sângeului. Rezemat de stâlpul patului, primește sălbaticile loviri. Luda urlă și lovește: Te învăț eu trăire creștină! Martir te fruct Când luda se oprește gâfâind, cu sudori pe frunte, Marcu, tăcut, își face semnul crucii. Luda se îndepărtează, mărând sudalmi, cu tot calendarul ortodox...” (din volumul „Viforita cea mare”). În 1964, părintele Ștefan Marcu a fost eliberat din penitenciarul de la Aiud.

Despre perioada în care a fost legionar, părintele Marcu scria într-o notă autobiografică: „În concepția mea de viață, planul principal a fost acela al activității mele preoțești, cu care am căutat să mă identific, iar celălalt a rămas întotdeauna secundar. Din toate acestea am rămas însă cu constatarea că între felul meu de a judeca politic și felul în care cei mai mulți dintre legionari, cu care fusesem în contact, judecay lucrurile, «și astfel», se produsese o discordanță”. După eliberarea din pușcărie, părintele Marcu a fost supravegheat și chemat foarte des la Securitate. „Nu de puține ori, unul dintre securiști, în special ser apusul regimului comunist, și-l priveam duhovnic, tocmai pentru că îi cunoaștea avertigalitatea”, scrie pr. Ionel Ene în articolul citat.

Daniela CĂRLEA ȘONTICĂ

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Sub semnul bulinei negre

(Urmare din pag. 1)

În după-amiaza aia am adormit și m-am trezit pe întuneric. Peste câteva minute de panică, s-a ridicat capacul și eu m-am trezit la lumină adusă de femeia de serviciu care ridicase patul portabil. Nu știu nici azi cum am reușit să mă strecur sub lanțul acela de paturi lipite taman dedesubt, dar știu sigur că l-am multumit doamnei Cucu că mi-a dezlipit în somn bulina neagră. Practic, această bulină neagră, teama de a nu greși m-au urmărit și la școală, și la grădiniță. În toamna lui 1989, am trecut la nivelul următor, grădinița. Îmi amintesc că în prima zi, după ce mă lăsase mama în așa grădiniță, stăteam pe un scaun foarte mic, înfricoșată, stingheră. Acolo mă așezase doamna și nu-mi venea nici să respir, de cât de nou și de străin mi se părea totul. Mă temeam cel mai

tare să merg la geam, ca ceilalți copii, căci educa-toarea ne amenințase. Mie imi era frică să nu iau bulină neagră. Și, nu știu cum, atunci a venit un băiat, tot de la mine din scară, Păduche îl strigam noi, care a reușit să ridice toată suflarea pe picioarele sprijinite de pervazul geamurilor. Eu - pe scaun, la locul meu. Când a venit doamna, ne-a cadorisit pe toți cu bulină neagră, inclusiv pe mine, părinte de ceilalți că așa fi făcut același lucru. Cătă rușine, revoltă și nedreptate am simțit atunci, în chiar prima mea zi acolo! Pe drumul de întorcere acasă, îmi amintesc cum am scos fiecare fir de la acea bulină neagră, care era de pânză de data asta, și văd că mi-am ascuns bine urmele. Ca nu carecumva să aflu mama de ea. A fost prima nedreptate pe care am rostit-o când am intrat pe ușă.” (a consemnat Ionela GAVRILIU)

Șerban CIONOIFF

BULGARIA, PE URMA FRONTIERIȘTILOR EST-GERMANI

(Urmare din pag. 1)

Neoficial este vorba despre câteva sute de est-germani, polonezi, cehi și unguri, poate și români, căci au fost și temerari care au preferat varianta bulgărească celei pe Dunăre, de exemplu, spre Iugoslavia. Martori care au dorit să-și păstreze anonimatul vorbesc despre familii întregi de est-germani înmormântate în zona de graniță.

Din arhiva STASI reiese că, între 1961 și 1989, aproximativ 2.000 de est-germani au încercat să fugă în Occident din Bulgaria. Granița bulgară cu Turcia și Grecia a fost foarte bine păzită și echipată cu cele mai moderne mijloace tehnice de semnalizare.

Acolo unde se termina zona bulgară erau puse panouri pe care scria „Achtung Grenzzone” („Atenție, zonă de graniță!”). Încă din anii '50, Bulgaria era bine păzită la frontiere. De-a lungul graniței se întindea o zonă de 15 kilometri, foarte bine păzită. La doi kilometri după graniță era ridicat un gard de trei metri, care era de fapt o capcană pentru fugari, cărora li se părea că din moment ce au trecut de zona de frontieră sunt deja liberi. Gardul era legat la o instalație specială de alarmă și era suficient să-l atingi pentru a atrage patrula de frontieră. Grănicierii trăgeau de obicei fără avertizare. Intenționat, până la sfârșitul lui 1989, nu au fost dezafectate câmpurile cu mine antipersonal rămase din perioada războiului civil din Grecia.

Cea mai mare parte a locuitorilor zonelor de graniță au fost colaboratori plătiți ai Securității. În acea parte a Bulgariei a fost menținută o adevărată psihoză împotriva „teroriștilor și diversioniștilor occidentali”.

Din arhive reiese adevărul tragic: grănicierii bulgari erau plătiți de oficialii de la Berlin să împuște cetățeni est-germani care ar fi încercat să ajungă din Bulgaria în Occident FOTO: Jurnalul Foto

În perioada comunistă, Bulgaria a fost o destinație turistică preferată a cetățenilor din fostul lagăr comunist. Est-germanii nu aveau nevoie de permise și vize pentru a ajunge la numai 15 kilometri de Cortina de Fier. Între tinereții din RDG circulau zvonuri că granițele bulgare nu sunt atât de bine păzite și pot fi trecute fără mari probleme. O astfel de

aventură a fost chiar prezentată drept o plimbare în natură.

Adevărul însă a fost tragic.

O parte din fugarii arestați au fost pur și simplu masacrați. Un est-german împușcat în iulie 1989 a avut rană în ceafă, caracteristică unei execuții. Grănicierii au fost tentați să-i împuște pe cei arestați, pentru a primi bani și concediu suplimentar. La o sută de cazuri de

fugă au existat circa trei reușite. Restul fugărilor au fost prinși de grănicierii bulgari.

În anii '60 și '70, cei asasinați au fost îngropați pe loc, fără cruci sau alte semne. La cererea părții est-germane, din 1975 a fost pus capăt acestor practici, și victimele au început să fie îngropate în cimitire.

Dar STASI nu se lăsa doar pe

mâna grănicierilor bulgari și își supraveghea și singura cetățenie. Din anii '70, Securitatea est-germană și-a instalat în stațiunile bulgărești de la Marea Neagră o serie de funcționari, care, cu ajutorul rețelei de colaboratori bulgari, îi demascau pe cei care plănuiau fuga.

Petio PETKOV, Sofia Marina CONSTANTINOIU

ARTICOLUL ZILEI

O semnificativă lecție de istorie

Filmul „Drum de luptă și biruință”, letopisesc al anilor 1944-1989, este un film-sinteză, o paralelă între trecut și prezent. Contrapunctica invocare a unor secvențe de arhivă și a acelorași locuri și obiective filmate în ambianța lor actuală este de la sine grăitoare. În centrul acestui mozaic de imagini despre chipul țării în acest arc de timp stă evenimentul istoric de la 23 August 1944 și astfel cei 45 de ani sunt văzuți prin prisma Revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, actul care a inaugurat o eră nouă în istoria patriei. Scene de arhivă atât de sugestive pentru anii 1940-1944 sunt readuse în fața spectatorului, și prin intermediul lor și al unui montaj alert toată atmosfera dramatică a vremii reînvie, cu situația internă națională critică, cu ascensiunea fascismului în Europa, conflagrația mondială și consecințele ei, cu forțarea intrării României într-un război nedrept, dar și cu organizarea de către partidul Comunist Român a rezistenței antifasciste și răsturnarea dictaturii antonesciene. O suită de cadre evocă principalele momente ale activității revoluționare și antifasciste a tovarășului Nicolae Ceaușescu: procesul de la Brașov, anii de închisoare de la Doftana, participarea în cadrul Comitetului Național Antifascist. Este reliefat rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu și al tovarășei Elena Ceaușescu în pregătirea manifestației de la 1 Mai 1939.

Acest periplu istoric evidențiază lupta eroică a poporului nostru pentru eliberarea de sub ocupație hitleristă, pentru eliberarea teritoriului răpit prin Dictatul fascist de la Viena și alungarea horthyștilor din Ardealul samavolnic ocupat; se configurează ca un act de dreptate și demnitate națională, ca de altfel întreaga contribuție a României la victoria totală asupra Germaniei hitleriste. Se perindă prin fața ochilor noștri scene-document filmate de martori oculari, scene de un profund dramatism: bombardamentele aeriene germane suferite de Capitala țării, luptele grele, sângeroase de pe front, mormintele ostașilor români presărate pe alte pământuri decât ale patriei. O secvență de o neobișnuită forță emoțională fixează și clipa victoriei, prin trecerea Armatei române pe sub Arcul de Triumf. Pentru ca apoi, filmul să ne readucă în memorie condițiile grele ale României după distrugerile războiului. Apare astfel cu

pregnanță importanța istorică a preluării puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărâniea sub conducerea Partidului Comunist Român. Aspecte fundamentale din acei ani, cum ar fi primul guvern democratic, de la 6 Martie 1945, abolirea Monarhiei, proclamarea Republicii, naționalizarea, cooperativizarea agriculturii, efortul de industrializare, vastul proces de alfabetizare capătă o vibrație patetică. Congresul al IX-lea, din vara lui 1965, moment de importanță istorică și politică, care a deschis o epocă nouă în activitatea partidului, în construcția socialistă a țării, devine, firesc, pivotul acestor rememorări. Realizatorii (Mihai Constantinescu, Sorin Stanciu, Șerban Comănescu, Eugen Preda, Cătălin Vago, Mihai Spătaru, Silvia Cusursuz, Gheorghe Ilarian) trec în revistă planurile și programele de perspectivă, atât de determinante pentru dezvoltarea multilaterală și în ritmuri multe a țării noastre: noua revoluție tehnico-stiințifică, noua organizare teritorial-administrativă, noua revoluție agrară, creșterea forțelor de producție, dezvoltarea învățământului, a științei, a culturii, participarea României la schimburile economice și de cooperare internațională. Cadre filmate în marile centre industriale, în sate, în orașe, în școli, instituții de învățământ superior, institute de cercetare științifică, așezăminte culturale evidențiază uriașul efort constructiv care, mai ales în ultimul sfert de secol, a transformat România într-un imens șantier. Aparatul de filmat înregistrează realizări de anvergură ca: noul centru civic al Capitalei, Transfăgărășanul, Canalul Dunăre-Marea Neagră, platformele petroliere maritime, metroul bucureștean, amenajarea Râului Dâmbovița, Canalul de pe Argeș, care va transforma Bucureștiul în port la marea Neagră. Realizatorii revin pe peliculă imagini-simbol pentru istoria contemporană a țării: congresele, conferințele și alte momente cardinale ale activității partidului, vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu în marile obiective industriale, agricole, științifice, culturale.

Drum de luptă și biruință – o semnificativă lecție de istorie cu mijloacele percutante ale filmului.

Ludmila Palanjoğlu Cinema, nr. 9/1989

CONDAMNAREA LA FOAME: PROGRAMUL DE ALIMENTAȚIE „ȘTIINȚIFICĂ” A POPULAȚIEI (6)

Structura pe grupe de produse a consumului alimentar științific fundamentat.

Pornind de la cerințele fiziologice științifice determinate, însușirile nutritive, părțile comestibile și necomestibile ale alimentelor, particularitățile producției agricole din țara noastră, precum și de la deprinderile alimentare ale populației, s-a determinat necesarul de consum mediu anual pe locuitor la principalele grupe de produse:

– carne și produse din carne	kg	60-70
– pește și produse din pește	kg	8-10
– lapte și produse din lapte (exclusiv unt)	litri	210-230
– ouă	bucați	260-280
– grăsimi total (ulei, margarină, unt, untură)	kg	16-18
– legume și produse din legume	kg	170-185
– leguminoase boabe	kg	3-4
– fructe și produse din fructe	kg	85-95
– zahăr (inclusiv produsele cu zahăr)	kg	22-25
– cartofi	kg	70-90
– produse din cereale (făină, mălai, orez)	kg	140-120

Comparativ cu consumurile medii pe locuitor realizate până în prezent, necesarul stabilit asigură o structură mai echilibrată a alimentației populației:

- produsele de origine animală de bază (lapte, carne, pește, ouă) vor acoperi 22%-25% din totalul consumului de calorii și 48%-53% din totalul proteinelor;
- legumele, leguminoasele boabe, cartofii și fructele vor deține o pondere de 15%-17% din totalul calorilor și 12%-14% din proteine;
- produsele din cereale vor participa în proporție de 42%-34% în consumul exprimat în calorii și 39%-32% în consumul total de proteine;
- alte produse (ulei, untură, margarină, unt, zahăr) vor reprezenta

21%-24% din totalul calorilor și 1% din cel al proteinelor.

La baza necesarului de consum mediu pe locuitor au stat cerințele de produse alimentare diferențiate pe grupe de populație, în raport de vârstă, sex și efort fizic, care reflectă direct caracteristicile fiecărei grupe (copii, adolescenți, adulți activi, vârstnici), nevoile de consum diferențiate pe considerente biologice, de condiții de muncă și de viață. Cantitățile necesare se înscriu între limite largi astfel, de la 19-21 kg carne și produse din carne anual la copii mici (0-3 ani) până la 76-90 kg la bărbați din grupa cu efort fizic foarte mare. Necesarul de zahăr și produse din zahăr este de 23-27 kg anual la adolescenții de 13-19 ani și de 19-21 kg la pensionari. La produse din cereale, necesarul anual este de 130-110 kg pentru femeii din grupa cu efort mic și de 230-195 kg la bărbați cu efort foarte mare.

Cerințele de consum pe principalele grupe de produse și pe grupe de populație, stabilite între limite, dau posibilitatea ca fiecare cetățean, în strânsă legătură cu caracteristicile sale biologice, cu efortul fizic deplasat, cu condițiile de viață, de muncă, de climă în care trăiește, cu gusturile și preferințele sale, să-și alcătuiască o alimentație corespunzătoare sub aspect caloric și structural. Cunoșcând conținutul în calorii și substanțe nutritive al unor produse de bază, precum și relațiile de substituție între acestea, populația poate să-și realizeze un consum echilibrat, în concordanță cu cerințele științifice determinate. Totodată, este necesară luarea în considerare a recomandărilor medicale cu privire la repartizarea judicioasă pe parcursul zilei, a consumului alimentar. Astfel, pentru o persoană adultă din grupa cu efort fizic mic sau mediu sunt indicate următoarele proporții: 30% dimineața, 50% prânz, 20% seară.

Săptăm. nr. 12407/1982

RADIOGRAFII CULINARE

Dacă n-ai Vegeta, poți prepara Leveta!

Un produs alimentar care avea o mare căutare era Vegeta. Nu găseai să dai cu tunul! Doar la negru. Dar de unde? Într-o zi, m-am văitat unei kolege de faptul că nu găseac ticalosul de praf, ea mi-a spus sub pretenția păstrării secretului că o cunoștință de-a ei face singură Vegeta, pe care o vinde la kilogram, că este foarte bună, că e naturală, că a văzut-o cum o face. „Dacă vrei, îți fac rost de 250 de grame și, dacă ți se pare bună, îmi zici și ți mai aduc”, îmi zise ea ispitindu-mă. Am acceptat, i-am dat banii, mai puțin cu zece lei decât cea originală, pentru 250 de grame, și m-am pus pe așteptat o noapte întreagă, timp în care mi-am făcut tot felul de gânduri.

Cum am ajuns la birou, apare colega cu o cutiuță. „Să-mi spui dacă ți-a plăcut”, îmi mai zice și dispare urgent. Desfac cutiuța și încep a mirosi, ca să-i descopăr un defect de miros. Aș! Mirosul foarte bine, a legume adevărate. Îmi torn în palmă puțin praf. Hm! Arăta foarte bine! Am rontăit o bucăciță mică de morcov. Era sărată, uscată, boacă, dar morcov! Fragmente de frunze verzi de pătrunjel! Îmi plăcea și faptul că nu era nici urmă de cristale ciudate printre ele.

Cum am ajuns acasă, am pus de o supică de cartofi, așa, doar de două rânduri, ca să probez minunea. Am pus două lingurițe din noua Vegeta și am constatat că sporise mult gustul supicii. Le-a plăcut și copiilor.

Îmi încolțise un alt gând: să pun mâna pe rețetă! Musai, altfel nu mai am somn și stare. Încep să-mi fac planuri. Trebuie să o determin pe kolegă să-mi facă rost de rețetă. Ușor de zis, greu de făcut!

Timpul trecea, vremea se răcea și legumele dispăreau pe rând, iar eu nici pomeneală să fac rost de rețeta minune. Într-o dimineață, o acostează pe kolegă și-i spun că trebuie să-mi dea și mie rețeta cu pricina. Văzându-mă așa de înversunată, îmi zise: „Bine, mă! Îți dau rețeta, dar trebuie să vii la mine să te învăț cum să faci. Și nu mai spui la nimeni!” I-aș fi promis marea cu sarea pentru așa o rețetă, și am aranjat să ne vedem în prima zi de sămbătă liberă. Mi-a dat o listă cu

ce trebuia să cumpăr, ca să o pregătesc chiar sub îndrumarea ei. Am cumpărat: patru legături de pătrunjel verde, două kilograme de morcov, patru bucăți mari de țelină, un kilogram de varză albă deasă, o jumătate de kilogram de conopidă, patru ardei grași mari, o jumătate de kilogram de ceapă și două bucăți mari de păstârnac. Toate acestea erau pentru o porție, sau o tranșă. Cu sacosele pline m-am prezentat la kolega mea acasă și am sunat. La ușă a venit o femeie de vreo 40 de ani, care m-a privit de parcă mă cunoștea de multă vreme. Ne-am dus direct în bucătărie, unde kolega mea se pregătise pentru lecția de bucătărit pe care avea să-mi-o predea.

Ne-am apucat de curățat legumele, apoi le-am dat prin mașina de tocat și le-am pus într-un lighean. Le-am adăugat o jumătate de kilogram de sare grunjoasă și le-am amestecat bine. La faza asta, femeia necunoscută mie mi-a zis că trebuie să le las 24 de ore, adică până a doua zi, ca să se pătrundă de sare. Inciudată, n-am mai stat nici la cafea și am plecat acasă. Toată noaptea am visat numai prădători, de toate neamurile, care așteptau la ligheanul în care erau legumele mele. A doua zi am plecat de la serviciu împreună cu kolega și imediat ce am ajuns ne-am apucat să stoarcem printr-un tifon legumele, care se înmuiaseră de sare. După ce am făcut treaba asta și din grămada de legume nu mai rămăsese decât una cât o minge de fotbal, kolega mi-o îndesă într-o oală și-mi zise să-i înapoiez a doua zi. Îmi zise că trebuie să le întind la uscat, pe hârtie, la umbră, dar că se poate usca foarte bine în frigider, pe primul grătar, trebuie doar să răcolească de câteva ori zarzavatul pentru a se usca uniform. În frigider se usucă mai repede și ingredientele nu-și schimbă culoarea, îmi mai zise ea și eu zburai pe ușă cu prețiosul guguloi de zarzavat. În trei zile se uscaseră, în frigider și obținusem minunea de Leveta, așa că nu mi trebuia să cumpăr, și unde mai pui că aveam ceva fără conservanți.

Veronica BECTAȘ

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

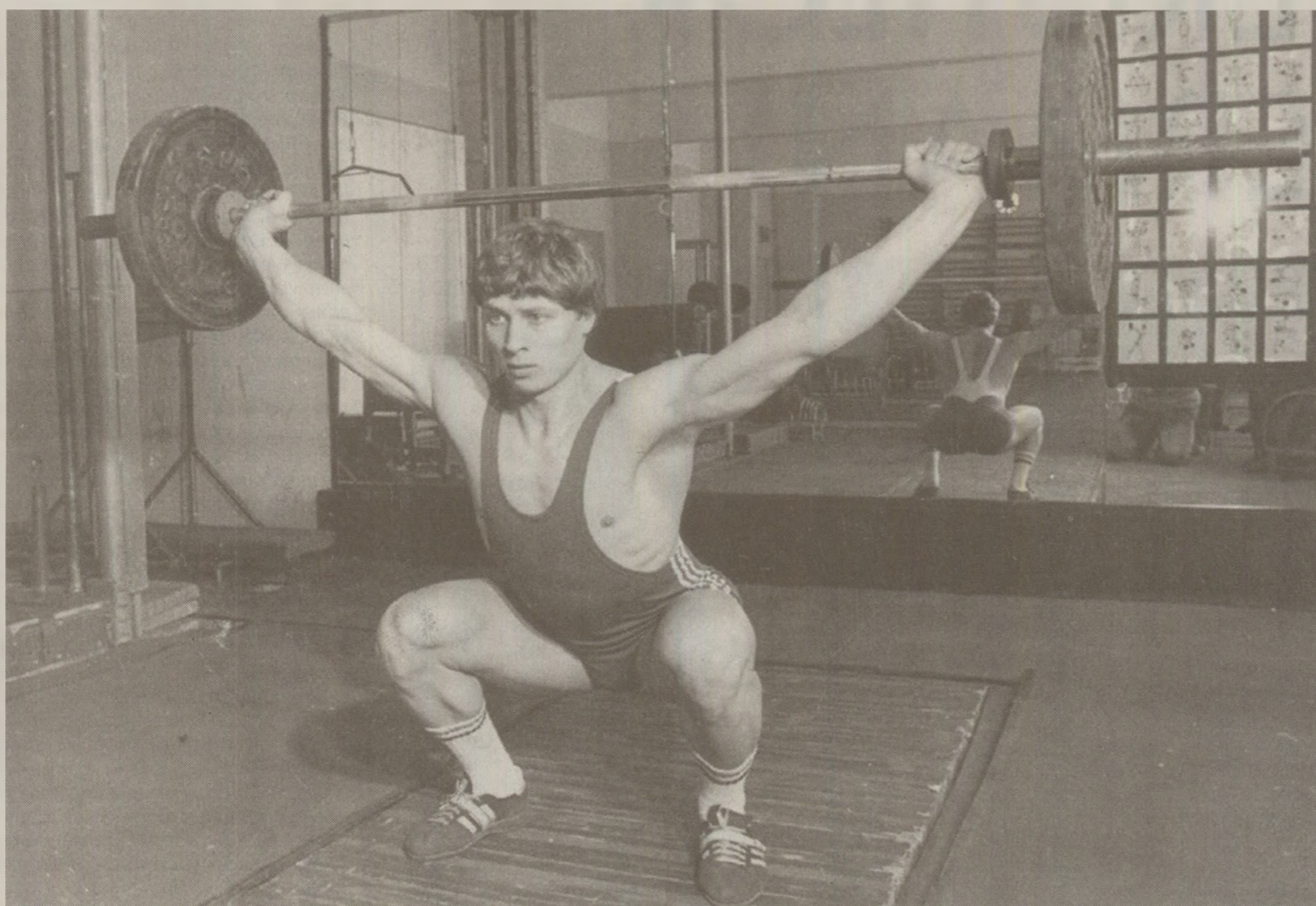
În fiecare miercuri,
numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** **10,9** LEI
CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE
www.jurnalul.ro

Cartile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

Halterofilul Nicu Vlad a pierdut titlul mondial din cauza cântarului

Jocurile Olimpice de la Seul, din 1988, au fost marcate de o serie de scandaluri legate de dopaj, cu acest prilej fiind depistați neobișnuit de mulți sportivi care au umblat la flacoanele cu substanțe interzise pentru a-și îmbunătăți performanțele. De departe, cele mai multe cazuri au fost descoperite la haltere, unde în fiecare zi erau depistați alți trișori, astfel încât clasamentele se modificau frecvent, iar medalii erau redistribuite. Victime ale testelor antidoping au fost în special bulgarii, care în acei ani dominau copios lumea halterelor, dar nu numai ei. Scandalul a fost imens, Comitetul Olimpic Bulgar trebuind să retragă întreaga echipă de haltere din concurs, după ce mai mulți sportivi au fost obligați să returneze medalii câștigate prin fraudă. Printre cei care au beneficiat de descalificarea unor adversari din motive de dopaj s-a aflat și românul Nicu Vlad, care a schimbat medalia de bronz cu cea de argint, după ce ungurul Andor Szanyi, clasat înaintea sa, a picat testul antidoping. Multe voci au cerut atunci scoaterea halterelor din programul olimpic, lucru care până la urmă nu s-a întâmplat. În schimb, s-au înăsprițit controalele, care au devenit mai dese și mai riguroase.

În acest context nu foarte favorabil, în luna septembrie 1989, la Atena, s-au desfășurat Campionatele Mondiale și Europene de seniori. Faptul că cele două competiții au avut loc simultan nu era o noutate, mai ales că reprezentanții „Bătrânului Continent”, în mod deosebit cei din țările socialiste, dominau categoric sportul celor puternici. Iar rezultatele au confirmat supremația europenilor, care, exceptând câteva medalii de argint și de bronz, au câștigat cam tot ceea ce se putea câștiga. Halterofilii români au făcut o figură deosebită la Atena, ei cucerind 19 medalii, dintre care două de aur. Vedeta incontestabilă a delegației noastre a fost Nicu Vlad, campionul olimpic de la Los Angeles, care a câștigat o medalie de aur, una de argint și una de bronz la categoria 100 kg, atât la întrecerile mondiale, cât și la cele europene. Cel mai bun halterofil român din toate timpurile a avut un ghinion teribil, el pierzând medaliile de aur la total în favoarea lui Petar Stefanov (Bulgaria), din cauza cântarului. Cei doi au ridicat câte 412,5 kg, însă bulgarul a fost declarat câștigător, deoarece era mai ușor ca câteva zeci de grame decât reprezentantul nostru. „Nu a fost prima oară când am pierdut medalia de aur la cântar. Nu spun că lucrurile erau trucate, dar am fost surprins că la cântarul oficial de dimineața concursului eu eram de fiecare dată cel mai

Nicu Vlad a adus României peste 40 de medalii olimpice, mondiale și europene

greu. În ceea ce-l privește pe bulgar, el a fost o apariție meteorică în acest sport. A dispărut la fel de repede cum a apărut și nu am mai auzit nimic de el”, își amintește Nicu Vlad. Zestrea delegației tricolore a fost întregită de Traian Cihărean, care a urcat de șase ori pe treapta a doua a podiumului, de Attila Czanka, câștigător a două medalii de argint și patru de bronz, și de Andrei Socaci, cu o medalie de bronz. „Nu trebuie să-l uităm pe regretatul antrenor Ștefan Achim, poate cel mai titrat tehnician din istoria halterelor românești. La fel de adevărat este și că a avut material uman cu care să lucreze, pentru că noi am fost o generație de excepție. Czanka și Cihărean și Socaci au fost mari talente, care au obținut rezultate deosebite încă de pe vremea junio-

ratului și au confirmat apoi la seniori”, crede Nicu Vlad, astăzi președinte al Federației Române de Haltere. Pentru Attila Czanka, Campionatele Mondiale și Europene de la Atena au reprezentat ultima competiție la care a concurat sub culorile României, el plecând definitiv în Ungaria la scurt timp după Revoluția din decembrie 1989. A continuat să câștige medalii și pentru noua sa țară, dar nu la fel de strălucitoare ca acelea obținute înaintea. „Czanka l-a luat cu el și pe Cihărean, dar acesta s-a întors destul de repede, pentru că ungurii nu și-au onorat promisiunile pe care i-le au făcut. După mine, Czanka și-a cam ratat cariera o dată cu plecarea din țară. Cred că nu l-am mai văzut de zece ani, nu mai știu nimic despre el”, spune

Nicu Vlad. Acesta a trăit și el experiența străinătății, dar, după patru ani în care a cucerit trofee și a stabilit recorduri pentru Australia, s-a întors ca să-și încheie cariera în România. „Când am plecat, în 1991, mulți au rămas surprinși și chiar am fost acuzat de trădare. Când am revenit, aceiași oameni mă întrebau de ce m-am întors. Nu regret nimic din ceea ce am făcut. Halterele sunt un sport greu, la un antrenament ridicam 10-15 și chiar 30 de tone, iar 350 de zile pe an, inclusiv de Sărbători, le petreceam prin cantonamente. A meritat însă efortul, pentru că prin sport am ieșit din anonimat. Altfel, aș fi fost poate un simplu inginer, cum era moda pe atunci”, a concluzionat Nicu Vlad.

Vlad IONESCU

tv 28 septembrie 1989

- 19.00 Telegazeta
- 19.25 În dezbateri: Documentele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român. Programul de organizare și modernizare a localităților țării. Noi armonii urbanistice. Redactor Melania Coman
- 19.45 Laureți ai Festivalului național „Cântarea României”. Redactor Eugen Dumitru
- 20.10 În dezbateri: Documentele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român. Pentru 30 de tone porumb și ulei la hectar. Cu frunzași recoltelor bogate despre tehnologiile de vârf în cultura porumbului. Redactor Emanuel Isopescu
- 20.30 File de glorioasă istorie. Dezvoltare statală unitară pe teritoriul
- Daciei străbune. Redactor Maria Preduț
- 20.50 Film serial. Misiunea. Producție a Studioului de Film TV, realizată în Centrul de Producție Cinematografică „București”. Premieră pe tară. Cu: Ovidiu Iuliu Moldovan, Șerban Ionescu, Vistrian Roman, Ion Dichisleanu, Teodora Mares, Ștefan Iordache, Mircea Albulescu, Constantin Diplan, Vasile Murariu și alții. Scenariul Francisc Munteanu. Regia Virgil Calotescu. Episodul 7
- 21.35 Popasuri pe Valea Someșului. Producție a Studioului de Film TV Documentar. Redactor Mihaela Crețulescu
- 21.50 Telegazeta
- 22.00 Închiderea programului

vremea

În țară, vremea a fost în general frumoasă, iar cerul variabil cu înnoiriri mai accentuate la început, în zonele estice, unde au fost condiții ca izolat și trecător să plouă slab, iar în două părți a intervalului și în zonele nord-vestice unde, de asemenea, pe alocuri a plouat. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperatura maximă a fost cuprinsă în general între 20 și 26 grade, iar minimele între 7 și 12 grade, mai coborâte în depresiuni

dar mai ridicate în sud-est. Dimineața pe alocuri în centrul țării și la munte și izolat în celelalte regiuni s-a produs ceață.

În București, vremea a fost în general frumoasă iar cerul variabil, favorabil ploii slabe, trecătoare. Vântul a suflat în general slab. Temperatura maximă a fost în jurul valorii de 26 grade, iar cea minimă a fost cuprinsă între 10 și 12 grade. Dimineața au fost condiții de ceață.

anunțuri

CUMPĂRĂRI

Cumpăr videoasete sigilate, telefon cu înregistrare apeluri.

VĂNZĂRI

Vând fotoaparatură Canon T 70, accesorii, obiective Pentax, 35, 135 ultra-blitz Braun, fotoanalyzer.

Vând și fonioner sculptat patru uși, perne, pilotă, plăpumi, saltea lână stu-

dio, oglindă, serviciu masă, televizor Diamant.

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

ITA București cu sediul în strada Lipsani nr 104, sector 3, încadrează de urgență paznici. Solicitanții trebuie să aibă domiciliul stabil în Municipiul București. Pentru relații suplimentare la biroul agenției.

Enciclopedice

ORIZONTAL: 1) Realizator al bunurilor materiale. 2) Metal folosit în fabricarea filamentelor electrice - Deasupra. 3) Utilizate în industria textilă - Prefix. 4) Preia fonta topită - Eră geologică. 5) Mașină de tricatat. 6) Consolidare. 7) Personal - a zgăria la suprafață. 8) Verb... magnetic - Cântar de mare precizie. 9) A prelucra chimic - Rezistență.

10) Pronume - Atmosferă (abr.) - Avion de transport cu reacție.

VERTICAL: 1) Pe primul plan. 2) Itinerar în transporturi - A hrani. 3) Metal cimentat - În prag! 4) Prepoziție - Navă legată de chei. 5) Unir în felul ei - Alimentat cu apă. 6) Enegia mișcării (pl.). 7) Prefix... pe patru roți - Cutie! 8) Deformare plastică a metalului. 9) Lucrare - Cureluș. 10) Metal redus la temperatura necesară prelucrării.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Dicționar SIZ, IMIT

Informația Bucureștilui, 1989

amintiri

Automobilist! Știi cum se acordă și care sînt gradele distincției „CONDUCERE AUTO EXEMPLARĂ”?
Notati și rețineți:
● Se acordă 5 grade ale distincției, în funcție de perioada de timp, astfel: Gradul I - pentru conducere auto exemplară într-un interval de 5 ani; Gradul II - idem, pentru 10 ani; Gradul III - idem, pentru 15 ani; Gradul IV - idem, pentru 20 ani; Gradul V - idem, pentru 25 ani.
● Distincțiile se acordă succesiv, începînd cu gradul I.
● La acordarea fiecărei distincții, conducătorul auto primește: legitimația, insigna de rever, ecuson pentru parbriz
● Pentru Gradul V se primește și placheta de radiator.
● Posesorul distincției Gradul V devine membru de onoare al Automobil Clubului Român și este scutit de plata cotizației.

NICI UN MEMBRU AL A.C.R. FĂRĂ DISTINCȚIA „CONDUCERE AUTO EXEMPLARĂ”!

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMĂȚII

Taximetrie de ocazie la Gara de Nord

„În perimetrul Gării de Nord, ca și în cel al Pieței Mureș, mișună câțiva taximetriști de ocazie” - ne scria Ion Manea din calea Griviței nr. 397. Cum ni se ofereau și câteva numere de autorisime, ne-am propus - cu sprijinul organelor de Milizie - să-i urmărim „la lucru” pe cei care efectuau transporturi ilegale. Rezultatul? Ion Marin Sindrilaru și George Radu, depistați în postură de căruși dormici de venituri ușor obținute, au fost sever sancționați. Zonele respective vor fi în continuare în atenția organelor de Milizie, pentru ca afaceriștii pe patru roți să-și primească replica cuvenită.

„Uneori - ne scria Constantin Lupașcu (Str. Vatra Dornei nr. 2, bloc F5) - întâmpinăm greutăți în identificarea tramvaiului, troleibuzului sau autobuzului în care vrem să ne urcăm, deoarece nu mai există tablă indicatoare pe partea laterală a vehiculului sau în spatele acestuia, indicativul liniei fiind consemnat numai în partea din față. Propun ca ITB să completeze plăcuțele indicatoare.” Conducerea ITB, răspunzând semnaltului ciitorului nostru, a dispus ca depourile și garajele să completeze plăcuțele indicatoare la fiecare vehicul.

„Vecinul meu - sesiza Ion Mărășescu (Str. Lucerului nr. 47) - mă amenință că îmi va bloca accesul prin curtea imobilului. Interzice copiilor să se joace în curte. E posibil ca unul dintre chirași să dispună de întreaga curte, în detrimentul celorlalți?” Evident, nu. Potrivit articolului 12 al Legii nr. 5 din 1973, precum și Deciziei nr. 375 din 1972 a Tribunalului Suprem, curțile și grădiniile aferente construcțiilor reprezintă părți de folosință comună pentru toți locatarii din imobil fără posibilitatea de partajare sau îngrădire a suprafețelor înscrise în contractele de închiriere. Ținem însă să precizăm că locatarii au și obligații, în sensul de a întreține starea de curățenie a curții, de a nu deteriora arbuștii și florile. Deci, copiii se pot juca, dar cu grijă față de spațiile sădite, care tot un bun comun sunt.

„Defectându-mi-se frigidul - sesiza Vasile Mureșeanu (Str. Mălureni nr. 66) -, am apelat la unitatea deparatoare din Bd. Muncii. Repunerea în funcțiune a durat nu mai puțin de trei luni, pentru ca în a patra să se defecteze din nou. De atunci, adică din octombrie 1988, mi s-au tot făcut promisiuni, mi s-au invocat diferite motive, a fost sancționat și deparatorul căruia îi fusese încredințat frigidul, dar eu nu mă pot folosi de serviciile lui.” După această... epopee, UCMB-metal, chimie, lemn, construcții ne anunță că frigidul a fost în sfârșit reparat. Deci, se poate!

Eugen Efimiu
Informația Bucureștilui, nr. 11.168/1989

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Noua politică militară maghiară, în ton cu transformările din Est

Liderii maghiari nu și-au ascuns entuziasmul față de posibilitatea unei retrageri totale a trupelor sovietice din Ungaria, deși această situație este dublată de declarații cum că o retragere completă ar trebui amânată până după discuții serioase privind reducerea atât în Est cât și în Vest a armelor convenționale. Dar au declarat clar că nu văd de ce ar fi nevoie de prezența militară sovietică pentru a proteja Ungaria. În septembrie 1988, Csaba Tabajdi, șef al departamentului de afaceri externe din cadrul PSMM, a spus că „prezența trupelor sovietice nu este o condiție fundamentală a securității noastre interne sau externe”. În comentariile sale recente cu privire la propunerile PSMM de înființare a unei zone de securitate regionale, Nemeth a fost de acord că toate forțele sovietice ar putea pleca, dar numai după ce „un echilibru al forțelor armate convenționale europene” va fi fost realizat, și că nu se așteaptă la un astfel de echilibru decât peste câțiva ani.

În proiectul PSMM se declară că „trupele maghiare nu vor călca pe pământ străin fără aprobarea Adunării Naționale”. Acest fapt așează Ungaria alături de România și anulează responsabilitățile Ungariei legate de „Statutul Forțelor Armate Unite (al Pactului de la Varșovia) și Organul lor de comandă în timp de război” (anul 1980). Această înțelegere, care încă este secretă, permite Statului Major Sovietic să preia controlul forțelor naționale ale aliaților săi pe timp de criză - și le permite sovieticilor să decidă când are loc o astfel de criză. Conducătorul român,

Nicolae Ceaușescu, a refuzat să semneze această înțelegere și s-a retras, poate și pentru că România are doar o importanță strategică marginală pentru URSS - și nu găzduiește trupe sovietice.

Planul PSMM pentru securitate în zonă este sigur că va fi adoptat de către guvernul maghiar și a fost bine primit la Moscova, cel puțin la început. Televiziunea sovietică a lăudat inițiativa drept un pas pozitiv în crearea „casei comune europene”. Fapt și mai semnificativ, Marshal Sergei Akhromiev, fostul șef al Marelui Stat Major, actualmente consilier militar al lui Gorbaciov, a descris propunerile ca pe o treabă internă a Ungariei, fără legătură cu Pactul de la Varșovia. Văzut ca un pas în reorientarea politicii militare maghiare, propunerile are totuși mai multe implicații pentru viitorul rol al Ungariei în Pactul de la Varșovia decât admite Akhromiev.

Este puțin probabil ca Ungaria să se fi simțit vreodată confortabil cu ideea că politica sa de apărare ar trebui să se bazeze pe NATO sau pe Pactul de la Varșovia și că forțele sale armate ar trebui dotate, instruite și folosite precum cele ale unui aliat. Acest rol devine tot mai nepotrivit în contextul presiunii problemelor economice, al învechirii echipamentelor sale militare și al drametelor schimbării politice care se profilează la orizont.

Schimbarea rapidă a poziției internaționale a Ungariei sugerează că țara are nevoie de o nouă politică militară, una care să țină cont mai mult de interesele naționale și una care să garanteze că forțele armate protejează țara și nu un partid conducător.

Unii dintre pașii în această direcție, precum recenta decizie de a omite declarațiile de loialitate la adresa partidului și referirea la „neînvinsele idealuri ale socialismului” din jurământul noilor ofițeri, par a avea valoare simbolică. Majoritatea observatorilor, însă, sunt conștienți de faptul că în spatele acestor simboluri se află destulă substanță, că forțele maghiare armate nu vor încerca să se amestece în politica internă. Reformatorii comunisti maghiari s-au situat în fruntea celor care au cerut ca Pactul de la Varșovia să facă o declarație formală prin care se angajează că nu va interveni militar în treburile interne ale membrilor săi.

Inițiativa PSMM are legătură, mai degrabă, cu interesele Ungariei decât cu cele ale Pactului de la Varșovia în ansamblul lui. În numeroasele clauze subsidiare atașate acestei propuneri, inițiativele legate de mediu, cele economice, științifice, culturale și politice sunt în competiție cu cele militare. Propunerea de a înființa o zonă de securitate pare să aibă ca scop portretizarea Ungariei ca un bun vecin care dorește să joace un rol constructiv în treburile regionale și implică ideea că Ungaria ar avea mai mult de câștigat sau de pierdut în acest cadru regional decât ca simplu pion pe tabla de șah Est-Vest.

Douglas Clarke
Radio Europa Liberă (München) -
Raport al secției de cercetare, condusă de dr. M. Șafir. Document din „Arhiva 1989”, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca (Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

RESTITUIRI

RESTRUCTURARE ECONOMICĂ ÎN CEHOSLOVACIA

Informarea Ambasadei României la Praga
Către Ministerul Afacerilor Externe
Direcția I Relații,

Vă comunicăm că la data de 26.09. a.c. a fost organizată de Ministerul Federal al Afacerilor Externe al RSCS o expunere cu tema „problemele actuale ale restructurării economice în Cehoslovacia”. Expunerea a fost prezentată de Jaromir Matejka, ministru adjunct, directorul Departamentului de organizare și conducere al oficiului Președinției guvernului, și de Oskar Krejci, consilier la Secretariatul Președinției guvernului federal.

La această acțiune au fost invitați șefii misiunilor diplomatice acreditate la Praga. În cuprinsul expunerii s-au trecut în revistă măsurile de perfecționare a cadrului legislativ, care au fost inițiate cu scopul de a crea condițiile necesare manifestării principiilor de bază ale restructurării mecanismului economic și adâncirii democratizării societății cehoslovace. S-a menționat faptul că procesul introducerii în aplicare a noilor legi și acte normative va continua, estimându-se că la 1 ianuarie 1990 vor fi create toate condițiile, din punct de vedere al cadrului juridic, pentru desfășurarea activității economice pe baze noi, în conformitate cu cerințele noii gândiri, determinată de

aplicarea restructurării. Referindu-se la durata aplicării acestui proces, Jaromir Matejka a afirmat că, în concepția actuală, se estimează că economia cehoslovacă va avea nevoie de 10-15 ani pentru a dovedi prin rezultate practice superioritatea noului mod de gândire, mai flexibil și mai adaptat la cerințele lumii actuale, față de sistemul uneori birocratic, administrativ de decizie economică. În legătură cu problemele actuale ale restructurării sistemului politic în RS Cehoslovacă s-au prezentat datele cunoscute privind concepția așezării omului în centrul politicii interne a RS Cehoslovace, accentuându-se că statul socialist urmărește crearea tuturor condițiilor pentru aplicarea în

viață a principiilor umanismului. În momentul de față se lucrează intens la elaborarea textului unei noi Constituții, în care vor fi prevăzute explicit drepturile sociale și politice, precum și obligațiile cetățenilor. Prevederile noii Constituții se vor referi și la dreptul de asociere și de organizare a unor manifestații și, potrivit aprecierii lui Oskar Krejci, vor ține seama de toate principiile cuprinse în Declarația universală a drepturilor omului. În expunerea prezentată șefilor misiunilor diplomatice s-a accentuat asupra faptului că și în viitor se are în vedere menținerea și chiar creșterea rolului conducător al partidului comunist în soci-

etatea cehoslovacă, acest lucru fiind posibil prin creșterea gradului de implicare și mobilizarea creatoare mai activă a membrilor de partid care activează în toate sferele vieții economico-sociale. În timpul întâlnirii, unui ambasador din țările capitaliste dezvoltate (SUA, Canada, Marea Britanie, Italia) au pus întrebări „de clarificare” care au vizat cu precădere problemele drepturilor omului.
George Homostean
Document din volumul: 1989 - Principiul dominoului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene, Edție de: Dumitru Preda și Mihai Relegan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p 206-207